

Armín a František Hrach

Přílišné rozlišování PACHŮ MŮŽE ŠKODIT

Že příliš detailní pachové práce a jemné čichové rozlišování může škodit, zjistil František Hrach. Dočkal se přitom i zklamání, když jeho dříve úspěšný Armín ztratil body na stopách důležitého závodu za domnělé falešné značení předmětů.

Tento německý ovčák, napůl odchovaný vlčící, je sice nadále vynikajícím pracantem, ale jeho speciální výcvik k vyhledávání výbušnin mu narušil schopnost soutěžit. „Rozlišuje i jen nepatrně více napachované hroudy hlíny, a to se samozřejmě považuje na stopě za plané značení,“ uvedl psovod. K nežádoucímu značení zřejmě došlo vlivem výcviku psa k vyhledávání výbušnin.

PRVNÍ PŘÍČINA KOMPLIKACÍ

Psovodovi nestačilo klasické označování výbušnin, proto psovi práci ztěžoval překrývání výbušnin jinými pachy. „Při desítkách ukázek pro veřejnost jsem vždy položil na zavazadlo s výbušninou maso nebo

uzeninou. To nebylo z cvičných důvodů, ale proto, že lidé nechtěli uvěřit, že pes mezi desítkou plastových tašek dokáže nalézt tu, kde je výbušina. Podezívali mě, že to nachází, protože tam cítí žrádlo. Proto jsem masové výrobky kladl na všechny kontrolované tašky, abych předešel jakékoliv pochybnosti,“ uvedl psovod. Jeho pes dokázal nalézt také výbušninu překrytou ropnými nebo jinak výrazně aromatickými látkami.

Dlouhodobé zdokonalování zřejmě psa navedlo k velmi citlivému rozlišování a při tréninku na mistrovství republiky stopařů psovod neodhalil včas tuto zvláštnost, aby mohl uvést Armína na požadovanou úroveň rozlišování. „Na stopě mně oz-

načil jako předmět odpadnutý kus hroudy z boty kladeče a výrazně se zajímal o traviny, se kterými musel kladeč rovněž přijít do kontaktu. Třeba tím, že se o ně otřel,“ popsala komplikace.

CHTĚL AŽ PŘILÍŠ

František Hrach přiznává, že věděl o abnormálním označování. Stačilo, když kladeč v některém místě vyjmul z kapsy apert nebo kapesník a spolu s ním vypadla i nějaká nitka či smítka, a už to Armín zasedl. To je jeho způsob značení nalezených předmětů či pachů. „Totéž platí o odplivnutí kladeče, o odkopnuté hroudě nebo pro místo, kde se na pár vteřin zastavil a zesílil tak intenzitu pachu,“ doplnil.

Na druhou stranu to pro psovoda nemůže být zase tak velké překvapení, neboť figuranti mu během tréninku při nedostatku obvyklých předmětů občas dali na stopu i kamínek, pes dokonce zasedl i pokusně zamáčkнутý hřebík. „Byl jsem přesvědčen, že když dokonale značí i maličkosti a zvládá v poledne i osmihodinovku či stopu přerušovanou řekou, musí si poradit se vším. Dokonce díky výborné čichové paměti zvládne stopu, která končí na vlakovém nástupišti. Po přejetí do další vesnice na peronu zachytí pach figuranta a pokračuje až do jeho nalezení,“ uvádí další příklad neobvyklého výcviku.

NÁHODA VŠE ODHALILA

„Rozhodčí se mě na mistrovství Tartu ptal po ukončení stopy, jak je možné, že jinak spolehlivou práci si Armín pokazil falešným značením. Sám jsem si to v té chvíli nedokázal vysvětlit,“ vzpomíná psovod. Pak šel s rozhodčím po asfaltové silnici a po pár metrech chůze Armín náhle zasedl. Bylo jasné, že označuje štrápek čerstvého bahna, který odpadl z holínky. Stačil letmý pohled dopředu a oběma diskutérům se rozjasnilo. Stejnou cestou odcházel od konce stopy figurant a Armínovi bylo jedno, že už soutěž-

Experimentování s vyhledáváním specifických pachů, zde překrytých uzeninou

ní stopa před pár minutami skončila. Když si to po několika metrech Armín zopakoval u dalšího kousku odpadlého bláta, vše bylo jasné.

ZKUŠENOSTI POLICISTŮ

Že podobné nežádoucí jevy se dají v některých případech očekávat,

potvrdili i zkušení praktici. „Můj pes například označil místo, kde se kladeč zastavil a zavazoval si tačnicku od bot. Stejně tak označil kámen, kterým mně pomocník chtěl dávat signál, kde se lomí stopa,“ uvedl některé ze zkušeností nadporučík Ladislav Košler.

Podobné komplikace v práci mohou nastat u služebních psů nasazovaných na praktické stopy při vyšetřování kriminálních činů, kteří jsou zároveň využíváni na soutěžích podle zkušebního řádu IPO. Sportovní řád vyžaduje precizní práci psa, což jde často na úkor chuti psa k práci. „Tolerance je u sportu takřka nulová, kdežto na služební praktické stopě určitá benevolence není na závadu, neboť to zvyšuje chuť psa pracovat. Má radost z výkonu, což je také jeden z předpokladů, že vydrží pracovat déle. Nikdy totiž nevíme, jak dlouhý bude sledování pachatele,“ vysvětlil podporučík Jiří Krotíl.

NÁPRAVA

Zkušení kynologové, mezi které patří i František Hrach, se shodují, že nejlepším lékem pro zmíněné neřesti Armína je jeho příprava na plnění určitého úkolu, ať už je to pracovní, či soutěžní zátěž. Pro závod to znamená trénovat se psem stopy, které jsou ve vypsání závodu, a to nejlépe s kladečem za zády, který přesně zná průběh stopy i místa s položenými předměty. Stejnou službu prokáže i dokonalý popis stopy a rovněž vlastní stopa. Ve všech případech to znamená, že pes není pochválen a nedostane odměnu za nežádoucí značení a zdůrazní se naopak správný nález. Staršími a soutěžemi protřelými psy stačí několik nácviků, aby si zafixovali aktuální požadavky pánicka. Jr

Zasloužený psí odpočinek

Do policejních služeb se dostal vykoupením od chovatele v roce 1998 a po absolvování kursu byl jako dvouletý přidělen v dubnu následujícího roku libereckému policistovi Jiřímu Kolářovi. Ten si pečlivě vedl Deník psa, kde se dají vyčíst jednotlivé příběhy. Ale i statistická čísla, z kterých se lze například dozvědět, že Ben odsloužil 445 povětšinou čtyřřadvacetihodinových služeb, na stopách urazil přes 110 kilometrů, povolán byl k 2091 výjezdům, a to často i v době volna. „Byl to spolehlivý pes, proto jsme na složitější případy volali praporčíka Koláře s Benem v kterékoliv době,“ vzpomíná poručík Martin Jakubec, náčelník jednoho z libereckých policejních útvarů. „Nejčastěji to bylo v souvislosti s vyšetřováním vykradených rekreačních objektů po podhůří Jizerských hor,“ dodal.

Nejednou se s Benem setkali lidé ve dne i v noci uprostřed rušného Liberce. To ve chvílích, kdy pátral většinou po zlodějích, kteří vykrádali obchody. Překazil také snahu jednomu narkomanovi, když ho v noci zadržel při krádeži receptů přímo v lékařské ordinaci. Zdravotníci

Při stopování v terénu ukázal Ben dokonalou práci

Dostat se přes okno chalupy už mu v posledním roce dělalo problémy

nahlásili vniknutí do objektu, ale protože nikdo nevěděl, kolik pachatelů se v něm nalézá, kde jsou a zda nejsou ozbrojeni, byl na prohlídku vyslán Ben. „Úkol splnil během několika minut,“ vzpomíná psovod.

ZÁCHRANÁŘ

Policejní psi nejsou jen nástrojem k ochraně společnosti před zločincem, ale nemalou měrou přispívají k záchraně lidí. Ben se podílel na 27 úspěšných pátracích akcích, při kterých se nejčastěji hledaly děti a zbloudilí senioři. Za šest let služby našel také 187 předmětů, které pomohly kriminalistům při objasnění trestných činů. Patří k nim třeba sekyra, šroubovák či žebřík. „Ale i kuriózní nález brk, který pomohl k dopadení a usvědčení zloděje drůbeže v potravinářském podniku v Příšovicích,“ usmívá se Jiří Kolář.

NEJTĚŽŠÍ

Za nejnáročnější stopu, kterou ovčák vypracoval, považuje psovod tu, která vedla po chodnicích, cestách i silnici se sněhem, mezi lidmi a automobily. „Vyšetřovala se krádež a Ben šel za mrazu po stopě z Šimonovic přes dlouhý Most, Minkovice, Doubí, Vesec a parkoviště Hypernovy až k hlavní silnici vedoucí na Ještěd,“ popisuje několikakilometrovou práci psa. Trefě do černého ovšem zabránil sněžný pluh. Asi na osmém kilometru smazal na silnici veškeré pachy.

Po frekventovaných komunikacích dnešní důchodce vypátral nejdříve zloděje a policisty dovedl přímo ke dveřím jejich obydlí. Zajímavá byla stopa, která začínala u vykradené trafiky pavlovického sídliště. Vedla po chodnicích, kudy chodily děti do školy, lidé spěchali do práce a za nákupy. A přesto se stopařovi podařilo dojít k paneláku, kde bydlela policistům známá firma. Bylo to pro muže tak nečekané, že se ani příliš nesnažil zapírat.

CHATY

Chalupy a chaty patřily k oblíbeným místům Benovy práce. Rozbitá okna a vypáčené dveře tvořily skuliny, které pátrači při revírování nikdy neunikli. „Jednou dopadl zloděje přímo v chalupě. Bylo pravděpodobné, že už ledacos odnesl, ale odmítal se přiznat. Nezbyvalo než nasadit psa na stopu a bylo po zapírání. Přes louku a les došel lehce k jeho automobilu,“ popisuje psovod jeden z příběhů, kdy čtyřnohý pomocník výrazně urychlil policejní vyšetřování. V posledním roce jinak čiperný Ben už skákal vypáčenými okny do chalup obtížně. Starosti mu dělaly i opakované další překážky. To byl také signál pro ukončení služby. Věk už na to měl dříve.

Mazák Ben stále poučuje mladíka Gera, a tak společné foto mohlo proběhnout jen za asistence vůdce smečky

ÚSPĚŠNÝ PÁTRAČ odešel do důchodu

Podílem na vypátrání 333 provinilců se může pochlubit jen málokterý policejní pes. Německému ovčákovi Benovi se to podařilo a zapsal se tak mezi čtyřnohé policejní legendy. Od podzimu roku 2005 se už těší zaslouženému odpočinku doma u svého pána, ale jeho nevšední zákroky stojí za vzpomínku.

Ben často se svým páníčkem Jiřím Kolářem reprezentovali policii při ukázkách pro zahraniční návštěvy

LAHVE VE VZDUCHU

Ben byl sice pátracím psem, ale stejně tak spolehlivý byl i při hlídování. Největší službu prokázal šesti policistům, kteří byli přivoláni k velké rvačce opilců, kde už bylo několik zranění. Jenomže když je policisté vyzvali ke klidu, znepřátelené strany se spojily v jeden šik proti uniformované menšině a začaly létat i lahve. „Když nereagovali ani na výzvu, že bude použit služební pes, sejmul jsem Benovi náhubek, protože některé předměty mířily i na něho. V tu chvíli snad

chtěl jeden holohlavý muž ukázat, jaký je hrdina, a na psa zaútočil lahví. Udeřit nestačil, protože Ben byl rychlejší a opilcova ruka skončila v jeho mordě,“ popsal psovod jeden ze zákroků.

NEBYLO TO JEN V PSOVI

Neobvyklou bilanci Bena pochválil také podplukovník Jiří Rulc, zástupce vedoucího Odboru kynologie a hypologie policejního prezidia. K úspěšné kariéře čtyřnožce dodal: „Výsledky každého psa jsou z velké míry zásluhou psovoda. A Jiří Kolář patří k nejkvalitnějším policejním psovodům.“

Ben zbytek života stráví u svého páníčka, jenž si čtyřnohého důchodce vyžádal u nadřízených, přestože ho jen na krmení bude stát ročně tisíce korun. „Nedokážu si představit zbavit se zvířete, které mě nejdnou uchránilo před napadením a stalo se na pět let součástí mého života,“ komentoval svoje rozhodnutí sedmatřicetiletý Jiří Kolář. U policie sloužil od roku 1990, ale psi mu přirostli k srdci již ve dvanácti letech. Protože psi mu jsou ve službě asi málo, zabývá se také sportovní kynologií a je předsedou kynologického klubu Liberec – Pavlovice. *Jr*